

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор
Національного університету
«Одеська юридична академія»

ПРИЙНЯТО

Вченою радою
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Протокол № 5

«06» 03 2020 року

ПОЛОЖЕННЯ ПРО КВАЛІФІКАЦІЙНІ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

Одеса 2020

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
  2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
  3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
  4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
  5. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
  6. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
  7. ЗАПОБІГАННЯ ПЛАГІАТУ
  8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ
- Додаток 1. Зразок форми заяви на затвердження теми кваліфікаційної роботи
- Додаток 2. Зразок форми завдання на бакалаврську роботу (053 «Психологія»). Зразок форми завдання на магістерську роботу (053 «Психологія»)
- Додаток 3. Зразок титульної сторінки бакалаврської роботи (053 «Психологія»). Зразок титульної сторінки магістерської роботи (053 «Психологія»)
- Додаток 4. Приклад оформлення змісту кваліфікаційної роботи
- Додаток 5. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи
- Додаток 6. Приклад оформлення відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи
- Додаток 7. Приклад оформлення рецензії на кваліфікаційну роботу
- Додаток 8. Правила оформлення кваліфікаційної роботи
- Додаток 9. Приклади оформлення списку використаних джерел

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти в Національному університеті «Одеська юридична академія» за спеціальністю 053 «Психологія» (далі - Положення) визначає загальні вимоги до змісту, структури, оформлення, написання та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерськими) рівнями вищої освіти та їх організаційний супровід.

Здобувач вищої освіти відповідного рівня (бакалаврського, магістерського) (далі - здобувач) виконує кваліфікаційну роботу як власний проект за унормованою в Національному університеті «Одеська юридична академія» процедурою, у межах якої планує свої дії з урахуванням індивідуальних здібностей та умінь.

1.2. Положення про кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти в Національному університеті «Одеська юридична академія» (далі – НУ «ОЮА») розроблене на підставі законів України, наказів та листів Міністерства освіти і науки України, Статуту НУ«ОЮА», зокрема:

- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-УШ (зі змінами та доповненнями);

- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-УП (зі змінами та доповненнями);

- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. № 1341 (у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 р. № 509);

- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30 грудня 2015 р. № 1187 (зі змінами та доповненнями);

- Стандартів вищої освіти України: першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія». Затверджено та введено в дію наказами Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 564, №565.

1.3. Норми цього Положення поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти всіх форм навчання, наукових керівників кваліфікаційних робіт, рецензентів, голів і членів екзаменаційних комісій (далі - ЕК).

У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні:

академічна доброчесність - сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

атестація - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти та відповідних освітніх програм за спеціальністю та вирішення питань щодо присвоєння здобувачам відповідного ступеня вищої

освіти, відповідної кваліфікації та видачі диплома;

відгук наукового керівника - оцінка кваліфікаційної роботи та ставлення здобувача до її виконання особою, яка здійснює безпосереднє керівництво підготовкою та написанням роботи;

Екзаменаційна комісія - комісія, що створюється для проведення атестації здобувачів Університету;

кваліфікаційна робота - самостійне теоретико-прикладне дослідження, виконується на завершальному етапі навчання здобувачів за першим (бакалаврським), другим (магістерським) рівнями вищої освіти. Основне завдання кваліфікаційної роботи - продемонструвати рівень теоретичної та практичної підготовки здобувача, вміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання, визначити рівень науково-теоретичної підготовки здобувача, його готовність до самостійної роботи за фахом;

кваліфікація - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;

компетентність - динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

результати навчання - знання, вміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

рецензія - фаховий аналіз та критична оцінка кваліфікаційної роботи здобувача, що надається висококваліфікованими спеціалістами виробничих, наукових і проектних організацій, працівниками і викладачами інших вищих навчальних закладів та містить оцінку роботи за визначеною шкалою оцінки знань. На кожну кваліфікаційну роботу надається одна рецензія. Вона має містити заголовок кваліфікаційної роботи, коротке перерахування основних питань, позитивні і негативні враження, оцінку актуальності, практичної значимості, пропозиції щодо оцінювання.

1.4. Кваліфікаційна робота є документом, на підставі якого Екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки здобувача, його готовність до самостійної роботи за фахом, приймає рішення про присвоєння відповідної кваліфікації.

1.5. Захист кваліфікаційної роботи є визначеною формою атестації здобувачів вищої освіти за певним рівнем вищої освіти відповідно до державних стандартів вищої освіти, освітніх програм. Захисту роботи передують її перевірка на плагіат.

1.6. Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти підлягають розміщенню в інституційному репозитарії університету. Кваліфікаційна

робота здобувачів вищої освіти на електронному носії зберігається на випусковій кафедрі.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Кваліфікаційна робота - це самостійно виконане та логічно завершене навчально-наукове дослідження, яке закінчує цикл професійної підготовки здобувача вищої освіти певного рівня. Кваліфікаційна робота має комплексний характер, а за рівнем та обсягом знань, умінь, інших компетентностей повинна відповідати вимогам відповідного галузевого стандарту вищої освіти та профілю освітньо-професійної програми підготовки. Підготовка кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих та інших завдань.

До кваліфікаційних робіт висуваються такі основні вимоги:

- актуальність теми, відповідність її сучасному стану певної галузі науки та перспективам розвитку, практичним завданням відповідної сфери;
- вивчення й критичний аналіз монографічних і періодичних видань з теми;
- вивчення й характеристика історії досліджуваної проблеми та її сучасного стану;
- чітка характеристика предмета, мети й методів дослідження, опис та аналіз проведених автором експериментів;
- узагальнення результатів, їх обґрунтування, висновки та практичні рекомендації.

Кваліфікаційна робота повинна бути:

реальною - відображати рішення сучасних проблем, пов'язаних з функціонуванням системи дослідження та її підсистем, мати науково-теоретичне і практичне значення;

актуальною - повинна бути присвячена дослідженням і розробкам, що відносяться до сучасних проблем розвитку відповідної галузі, що мають особливу важливість на сучасному етапі;

інформативною - повною мірою відображати дослідження, проведене на високому теоретичному і практичному рівнях на основі загальнонаукової та конкретно-наукової методології, скеровану на новітні методи теоретичного та експериментального дослідження;

самостійною - оригінальною, з наявністю елементів новизни матеріалів і результатів або концептуально новим узагальненням раніше відомих матеріалів і положень;

логічно завершеною - цілісною і внутрішньо узгодженою роботою, має бути взаємопов'язаність мети, завдань, методів і методик, структури, повноти, результатів дослідження.

Робота повинна *мати дослідницький характер* (теоретичний, емпіричний чи теоретико-емпіричний).

2.2. За спеціальністю 053 «Психологія» на певному рівні вищої освіти виконання кваліфікаційної роботи визначається відповідним стандартом вищої освіти та освітньо-професійною програмою. Здобувачами вищої освіти виконуються такі види кваліфікаційних робіт: бакалаврський дослідницький проект; магістерський дослідницький проект.

2.3. *Кваліфікаційна робота на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти – **бакалаврський дослідницький проект*** має передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі чи практичної проблеми у сфері психології, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Бакалаврський дослідницький проект містить розробку теоретико-дослідницьких питань та/або вирішення завдань прикладного характеру, фрагменти емпіричного (експериментального) дослідження, синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в межах обов'язкового й варіативного складників освітньо-професійної програми підготовки психологів - здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і є формою контролю набутих здобувачем під час навчання інтегрованих знань, умінь та навичок, які необхідні для виконання професійних обов'язків, передбачених відповідним стандартом вищої освіти. На підставі результатів захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи на засіданні ЕК здобувачу присвоюється кваліфікація «бакалавр» психології.

2.4. *Кваліфікаційна робота на другому (магістерському) рівні – **магістерський дослідницький проект*** вищої освіти передбачає самостійне розв'язання комплексної проблеми у певній сфері психології, що супроводжується проведенням відповідного емпіричного дослідження та/або застосуванням інноваційних підходів. Вона передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, практичних та інших завдань.

Кваліфікаційна робота - магістерський дослідницький проект передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій щодо розв'язання актуальної науково-психологічної проблеми, синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в межах нормативного й варіативного складників освітньо-професійної програми підготовки психологів-здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і є формою контролю набутих здобувачем під час навчання динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну та (або) подальшу навчальну діяльність. Є обов'язковою формою атестації здобувачів за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. На підставі результатів захисту кваліфікаційної магістерської роботи на засіданні ЕК здобувачу присвоюється кваліфікація «магістр» психології.

2.5. Відповідальність за матеріал, викладений у кваліфікаційній роботі здобувача, порядок використання фактичного матеріалу та іншої інформації під час його виконання, обґрунтованість й достовірність висновків, положень

несе здобувач і науковий керівник роботи.

2.6. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти виконується державною мовою у вигляді спеціально підготовленої праці на правах рукопису в друкованому вигляді та в електронній формі.

2.7. У кваліфікаційній роботі необхідно стисло, логічно та аргументовано подавати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

2.8. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Структура кваліфікаційних робіт складається зі: вступу, основної частини, списку використаних джерел, додатків.

3.2. *Структура кваліфікаційної роботи:*

- титульний аркуш (Додаток 3);
- завдання на кваліфікаційну роботу (Додаток 2);
- анотація;
- зміст (Додаток 4).
- вступ;
- основна частина роботи, яка складається з двох розділів. Розділи, у свою чергу, можуть поділятися на підрозділи з (2-4 підрозділи) та пункти (2-4 пункти);
- висновки;
- список використаних джерел (Додаток 9);
- додатки (за необхідності).

Кожен з цих елементів, а також розділи основної частини та додатки мають починатися з нової сторінки.

3.3. Обсяги кваліфікаційних робіт становлять:

- *бакалаврський дослідницький проект* – не менше 30 друкованих сторінок (без додатків і списку літератури);
- *магістерський дослідницький проект* – не менше 40 друкованих сторінок (без додатків і списку літератури).

3.4. **Титульний аркуш** оформляється за формою, наведеною у додатку 3

3.5. **Анотація** кваліфікаційної роботи подається державною та англійською мовами.

В анотації вказуються: прізвище та ініціали здобувача вищої освіти; тема кваліфікаційної роботи; освітній ступінь, на який претендує здобувач; спеціальність (шифр і назва); найменування закладу вищої освіти; місто, рік.

Для забезпечення тематичного пошуку кваліфікаційної роботи в анотації наводяться ключові слова відповідною мовою. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту роботи і відображати тематику дослідження. Кількість ключових слів становить 5-10. Ключові слова подають

у називному відмінку, друкують в рядок через кому в алфавітному порядку. Обсяг анотації - 1 сторінка.

В анотації мають бути стисло представлені основні результати дослідження.

3.6. **Зміст** кваліфікаційної роботи повинен містити назви всіх структурних елементів із зазначенням нумерації та номери їх початкових сторінок. Назви структурних елементів у змісті і тексті роботи мають бути тотожними (Додаток 4).

3.7. **Перелік умовних позначень**, символів, одиниць вимірювання, скорочень подається за необхідності у вигляді окремого списку. Додатково їх пояснення наводиться у тексті при першому згадуванні. Скорочення слів проводиться згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

3.8. **Вступ** (7-8 сторінок) подає загальну характеристику кваліфікаційної роботи, зокрема: актуальність теми дослідження; аналіз останніх досліджень і публікацій; мету і завдання роботи; предмет та об'єкт дослідження; методи дослідження (із зазначенням конкретного застосування кожного методу); елементи наукової новизни; практичне значення одержаних результатів; публікації автора за темою дослідження, структуру та обсяг роботи.

Вступ розкриває сутність і стан наукової розробки проблеми (задачі), її значимість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. У Вступі подають загальну характеристику роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми (орієнтовно 1 сторінка). Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми обґрунтовується актуальність і доцільність теми кваліфікаційної роботи для розвитку відповідної галузі науки чи практики, особливо акцентуючи увагу на її злободенності для вирішення сучасних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (3-4 сторінки), у яких започатковано розв'язання конкретної проблеми із зазначенням авторів та їх наукового внеску, на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена кваліфікаційна робота. Здобувач демонструє свої науково-дослідницькі компетенції, розкриває сучасний стан наукової думки щодо проблем досліджуваної теми, аналізує різні теорії та концепції, проводить критичний огляд відповідних наукових джерел, висловлює й обґрунтовує авторську позицію, формулює проблемні питання.

Мета і завдання дослідження. Мета повинна відображати кінцеві прогнозовані результати дослідження і як запланований результат відображає спрямованість досліджень і за змістом відповідає темі роботи. Змістовна точність і лаконічність є головними вимогами до формулювання мети, об'єкта та предмета дослідження. Мета роботи конкретизується через низку відповідних завдань: вивчити, описати, встановити, вдосконалити, розвинути, обґрунтувати, розробити тощо.

Завдання дослідження мають включати як теоретичний, так і практичний аспекти роботи, чітко висвітлювати, що має бути зроблено (які теоретико-прикладні аспекти буде проаналізовано; прогнозовані емпіричні дані; сталі та змінні, які мають бути враховані; способи аналізу, що повинні бути застосовані для опрацювання отриманих даних; рекомендації, що мають бути розроблені на основі отриманих результатів). Мета і завдання дослідження формуються на основі аналізу літературних джерел і визначення актуальності теми. Мета розкривається переліком завдань, які вирішуються у кваліфікаційній роботі.

Об'єкт дослідження - це процес (або явище), що породжує проблемну ситуацію, та є вибраним для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта: це певна частина чи аспект об'єкта, які безпосередньо досліджуються. Предмет конкретизує проблемну ситуацію в межах об'єкта дослідження і підлягає безпосередньому вивченню у кваліфікаційній роботі. Саме на нього має бути спрямована увага автора, оскільки предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи, яка вказана на титульному аркуші як її назва. Таким чином, об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методологічна база дослідження - подають перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої у кваліфікаційній роботі мети, при цьому коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом, або які результати отримані за їх допомогою. Обґрунтований вибір методів спирається передусім на розуміння специфіки об'єкта і предмета дослідження, а конкретні методики визначаються поставленими задачами й умовами проведення дослідження.

Елементи наукової новизни (для магістерського дослідницького проекту) - визначення рівня авторського наукового доробку стосовно досліджуваної проблеми. Аргументовано, коротко та чітко представляються нові наукові здобутки або власні результати, що удосконалюють або розвивають відомі теоретико-прикладні дані.

Практичне значення одержаних результатів - надаються відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного використання. У разі впровадження результатів дослідження на практиці відомості слід приводити із зазначенням організацій, в яких здійснено таке впровадження.

Публікації автора за темою дослідження наводяться опубліковані статті і тези доповідей за матеріалами роботи (для магістерського дослідницького проекту не менше 1 публікації).

Структура та обсяг роботи містить у собі відомості про загальний обсяг тексту у сторінках, кількість використаних джерел і додатків.

3.9. Основна частина роботи як правило складається з двох розділів.

Розділ 1 - методико-дослідницький. Він включає програму емпіричного дослідження, обґрунтування обраних методичних підходів, методів і методик дослідження, опис процедури дослідження, характеристику вибірки дослідження тощо. В його основі є емпірична інформація, зібрана здобувачем

під час практики (роботи). Розділ 1 для забезпечення логічної послідовності дослідження повинен містити фактологічне підтвердження існування проблеми, визначеної у предметі дослідження.

Розділ 2 – емпірично-аналітичний та практичний. Цей розділ містить аналіз результатів емпіричного дослідження, їх апробацію та практичні рекомендації (розробки). В розділі наводяться аналітичні розрахунки, таблиці, рисунки (графіки, схеми, діаграми), що супроводжуються інтерпретацією отриманих емпіричних даних і висновками, які дозволяють визначити сутність досліджуваних психологічних феноменів та закономірностей, їх особливості, тенденції тощо. При проведенні аналізу результатів емпіричного дослідження в цьому розділі рекомендовано використовувати методи математичної статистики. Підготовка цього розділу передбачає демонстрацію здобувачем його творчо-комбінаторних здібностей (бакалаврський дослідницький проект) та творчих дослідницьких навичок (магістерський дослідницький проект). Розділ 2 має містити обґрунтовані пропозиції, практичні рекомендації (розробки) здобувача, спрямовані на досягнення мети дослідження.

У розділах роботи має бути викладено зміст власних досліджень здобувача, зроблено посилання на його праці. Список цих праць має міститися в списку використаних джерел. У разі використання наукових результатів, ідей та матеріалів інших авторів обов'язковим є посилання на відповідні тексти та авторів.

Кваліфікаційна робота має бути викладена у науковому стилі з використанням усталених термінів. Не допускається художній чи публіцистичний стиль. Слід уникати надто складних словесних конструкцій, не допускати надмірної описовості, необґрунтованих тверджень і висловів, повторів думок.

Розділи кваліфікаційної роботи можуть поділятися на підрозділи.

3.10. **Висновки** є завершальною частиною кваліфікаційної роботи. Вони містять стислий (потезовий) виклад основних результатів проведеної науково - дослідної роботи за обраною темою, які отримані під час аналізу та узагальнень, практичні рекомендації автора з вирішення поставлених у Вступі завдань, про доцільність їх упровадження, подальшого використання тощо. Обсяг висновків (загальних) становить 1-2 сторінки.

3.11. **Список використаних джерел** формується здобувачем в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Бібліографічний опис списку використаних джерел оформлюється відповідно до вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (додаток 9).

Список використаних джерел має становити не менше:

- 30 найменувань для кваліфікаційної роботи - бакалаврський дослідницький проект;
- 40 найменувань для кваліфікаційної роботи - магістерський дослідницький проект.

У списку використаних джерел має бути не менше третини - таких, що

видані за останні 10 років.

3.12. *Додатки* оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи і розміщуються після списку використаних джерел. До додатків може включатися допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття кваліфікаційної роботи:

- кількісні результати дослідження, проміжні формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних статистичних даних;
- протоколи та акти випробувань, впровадження;
- інструкції та методики, опис алгоритмів, які не є основними результатами роботи, описи і тексти комп'ютерних програм вирішення задач за допомогою електронно-обчислювальних засобів, які розроблені у процесі виконання роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- інші матеріали.

На кожний додаток має бути посилання у тексті роботи.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

4.1. Кваліфікаційна робота друкується на аркушах білого паперу формату А4 (210x297 мм) з однієї сторони аркуша через 1,5 комп'ютерних інтервали шрифтом Times New Roman із розрахунку не більше 29-30 рядків на сторінці (висота знаків не менше 1,8 мм). Розмір шрифту - 14. Абзацний відступ - 5 знаків.

4.2. Кваліфікаційна робота виконується українською мовою. Слід дотримуватись прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень.

5. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

5.1. *Тематика кваліфікаційних робіт* визначається випусковою кафедрою та пропонуються здобувачам не пізніше як за рік до закінчення закладу вищої освіти.

Тематика кваліфікаційних робіт щорічно оновлюється. Здобувачам надається право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розробки.

5.2. На початку навчального року після обрання теми кваліфікаційної роботи здобувач подає письмову заяву на ім'я завідувача кафедри з проханням затвердити відповідну тему (див. Додаток 1) та отримати на випускаючій кафедрі завдання на кваліфікаційне дослідження. Заява здобувача підписується науковим керівником та завідувачем відповідної кафедри та зберігається на кафедрі. Темі кваліфікаційних робіт здобувачів обговорюються і затверджуються на засіданні випускової кафедри та призначаються наукові керівники роботи.

5.3. Затверджений кафедрою список тем кваліфікаційних робіт

здобувачів, керівників та рецензентів робіт подається до деканату. Деканатом подається загальний список кваліфікаційних робіт відповідного факультету за всіма освітніми рівнями до навчально-методичного відділу.

Навчально-методичний відділ готує проект наказу про закріплення за здобувачами тем кваліфікаційних робіт і наукових керівників.

Зміни або уточнення у формулюванні затверджені теми можуть бути внесені лише за об'єктивних причин та за згодою наукового керівника відповідно вище зазначеної процедури (з обґрунтуванням змін) не пізніше наказу ректора про допуск до захисту роботи. Будь-яка довільна зміна здобувачем теми своєї роботи не допускається.

5.4. Закріплення за здобувачами тем кваліфікаційних робіт і наукових керівників оформлюється наказом ректора.

5.5. **Наукові керівники кваліфікаційних робіт** здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти призначаються, як правило, з числа професорів і доцентів.

Для керівництва кваліфікаційними роботами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти можуть бути призначені також найбільш кваліфіковані і досвідчені старші викладачі - кандидати наук, обізнані з науковою проблемою та здатні надати здобувачеві суттєву організаційно-методичну допомогу в підготовці роботи, її оформленні та захисті. У випадках, коли робота має прикладний характер, до керівництва її виконанням можуть залучатися висококваліфіковані спеціалісти відповідної галузі.

5.6. **Порядок виконання кваліфікаційної роботи** містить такі етапи:

- вибір теми;
- постановка мети, визначення завдань, об'єкту, предмету та методів дослідження, формування змісту роботи;
- проведення дослідження за обраною темою, підготовка наукових публікацій, викладення тексту роботи згідно з її структурою;
- формування висновків та пропозицій, складання списку використаних джерел, оформлення роботи згідно встановлених вимог;
- подання наукових публікацій та кваліфікаційної роботи керівнику;
- усунення зауважень, доопрацювання роботи;
- складання відгуку на роботу, перевірка відповідності електронної версії кваліфікаційної роботи рукопису;
- рецензування роботи;
- подання роботи із супроводжуючими документами (завданням на роботу, відгуком керівника, рецензією на роботу) та науковими публікаціями за відповідною тематикою на випускову кафедру;
- перевірка на академічний плагіат;
- проведення попереднього захисту кваліфікаційної роботи на засіданні випускової кафедри.

5.7. **Здобувач освітнього ступеня** обирає тему кваліфікаційної роботи із переліку тем, який розробляє випускова кафедра з урахуванням: вимог освітньо-професійної програми підготовки фахівців, стандарту вищої освіти; напрямків наукових досліджень та професійних інтересів науково-

педагогічного складу кафедри, замовлень і рекомендацій роботодавців, власних наукових і професійних інтересів здобувача. Окремі теми кваліфікаційних робіт можуть бути запропоновані здобувачами освітнього ступеня з відповідним обґрунтуванням доцільності їх розробки. Як правило, дані теми пов'язані з науково-дослідною роботою здобувачів на кафедрі або їх професійною діяльністю (для здобувачів заочної форми навчання).

5.8. Після затвердження теми кваліфікаційної роботи здобувач разом із керівником складає *індивідуальний план виконання роботи у вигляді «Завдання на кваліфікаційну роботу»*. Завдання на кваліфікаційну роботу повинно містити: тему роботи, а також календарний план виконання роботи (додаток 2).

Завдання на кваліфікаційну роботу підписує керівник роботи, здобувач і затверджує завідувач випускової кафедри.

5.9. *Обов'язки здобувача вищої освіти (виконавця) кваліфікаційної роботи:*

- у терміни, визначені керівником, підібрати та опрацювати матеріали, необхідні для виконання кваліфікаційної роботи;
- скласти та узгодити з керівником календарний план-графік виконання кваліфікаційної роботи з урахуванням трудомісткості розділів, необхідності перевірки матеріалів керівником, отримання висновку керівника і рецензії та своєчасного надання повністю підготовленої, перевіреної та допущеної до захисту роботи не менш ніж за десять днів до її захисту при Екзаменаційній комісії;
- не менше одного разу на два тижні, інформувати керівника про стан виконання роботи відповідно до плану-графіку, надавати на його вимогу необхідні матеріали для перевірки;
- самостійно виконувати кваліфікаційну роботу;
- при виконанні кваліфікаційної роботи враховувати сучасні досягнення науки і техніки, використовувати передові методики наукових та експериментальних досліджень, приймати оптимальні рішення із застосуванням системного підходу;
- особисто подати ВКР для перевірки на наявність академічного плагіату, а також рецензенту;
- ознайомитися зі змістом відгуку керівника і рецензії та підготувати (у разі необхідності) аргументовані відповіді на їх зауваження при захисті ВКР у ЕК.
- у визначений строк надати роботу секретарю ЕК;
- своєчасно прибути на захист або попередити завідувача випускової кафедри та голову ЕК (через секретаря ЕК) про неможливість присутності на захисті із зазначенням причин цього та наступним наданням документів, які засвідчують поважність причин.

5.10. Безпосередній *контроль за виконанням кваліфікаційної роботи* відповідно до календарного плану здійснює науковий керівник.

На засіданнях кафедри двічі (у січні та квітні місяцях поточного навчального року для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої

освіти, у квітні та жовтні - для другого (магістерського) рівня вищої освіти) заслуховуються інформації наукових керівників про хід виконання роботи.

Кафедра має право не пізніше як за 20 днів до початку атестації рекомендувати відсторонення здобувача від виконання роботи, якщо вона не буде виконана вчасно з причин його неорганізованості чи недисциплінованості, що обов'язково фіксується в рішенні кафедри. У такому випадку на підставі доповідної декана (за поданням завідувача кафедрою) порушується питання про невиконання навчального плану та наступне відрахування здобувача, про що видається наказ ректора університету.

5.11. Керівник випускної кваліфікаційної роботи консулює здобувача освітнього ступеня на всіх етапах виконання роботи:

- надає допомогу у виборі теми, розробці плану роботи, здійснює консулювання у використанні джерел та літератури, методології дослідження;

- надає допомогу в розробці календарного плану на весь період виконання кваліфікаційної роботи;

- надає систематичні консультації щодо виконання ВКР;

- контролює процес проведення дослідження та оформлення отриманих результатів;

- перевіряє виконання роботи (за частинами і в цілому);

- ознайомившись із матеріалами роботи, формулює зауваження і рекомендації щодо покращення її якості;

- складає письмовий відгук на завершену та оформлену кваліфікаційну роботу, обсяг якого становить 1-2 сторінки (додаток б);

- здійснює перевірку відповідності електронної версії кваліфікаційної роботи рукопису (під час передачі її на кафедру);

- консулює у процесі підготовки доповіді та презентаційних матеріалів, контролює їх відповідність результатам дослідження, наведеним у роботі.

За одним керівником може бути закріплено не більше восьми кваліфікаційних робіт бакалаврів та не більше п'яти кваліфікаційних робіт магістрів. Якщо у процесі виконання роботи виявились об'єктивні причини зміни керівника, то в цьому випадку видається новий наказ ректора.

5.12. Згідно затвердженого плану роботи здобувач освітнього ступеня проводить дослідження за обраною темою, результати якого оприлюднює у вигляді наукових або методичних публікацій (статей, тез, доповідей на наукових конференціях, інших публікацій). Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ця вимога є обов'язковою.

6. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

6.1.1. Кваліфікаційні роботи проходять попередній захист на випусковій кафедрі, але не пізніше як за 20 днів до початку атестації.

6.1.2. На попередній захист, не пізніше ніж за місяць до атестації,

здобувач повинен подати електронний та віддрукований і перевірений науковим керівником текст кваліфікаційної роботи разом і довідкою про перевірку роботи на плагіат в бібліотеці університету. Довідки про перевірку на плагіат зберігаються разом із кваліфікаційними роботами здобувачів вищої освіти.

6.2.3. Попередній захист проводиться на засіданні кафедри у присутності завідувача кафедри та наукового керівника кваліфікаційної роботи. Кафедра робить висновок про готовність роботи до захисту, встановлює час роботи над зауваженнями та термін подачі кваліфікаційної роботи, оформленої згідно з вимогами, на кафедрі.

У випадку негативного висновку про підготовку кваліфікаційної роботи на попередньому захисті кафедра визначає, чи може здобувач подати роботу на захист із доопрацюванням. Після доопрацювання роботи здобувач освітнього ступеня подає її на випускову кафедру, яка повторно розглядає роботу.

У випадку надання негативного відгуку керівником роботи або негативної рецензії остаточне рішення про допуск (або недопущення) кваліфікаційної роботи до захисту перед екзаменаційною комісією приймає випускова кафедра.

6.3.1 Кваліфікаційна робота підлягає рецензуванню.

Рецензування кваліфікаційних робіт доручають висококваліфікованим науковим та науково-педагогічним працівникам (з науковим ступенем) закладів вищої освіти, провідним спеціалістам підприємств, організацій та установ. Коло наукових і фахових інтересів рецензента має відповідати тематиці кваліфікаційної роботи.

6.3.2 Склад рецензентів затверджується деканом факультету за поданням завідувача випускової кафедри. Здобувач має право заздалегідь ознайомитись із текстом рецензії. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від захисту.

6.3.3 **Рецензія має містити** (додаток 7):

- характеристику актуальності теми й практичної цінності результатів дослідження;
- відповідність змісту роботи меті й завданням;
- висновок про переваги й недоліки розкриття теми;
- зауваження до оформлення, стилю роботи;
- висновок про можливість її допуску до захисту перед Екзаменаційною комісією;
- посаду рецензента, його підпис і дату.

6.3.4 Рецензент пропонує оцінку кваліфікаційної роботи, враховуючи загальні критерії оцінювання (Див. додаток 5).

6.4. Не пізніше ніж за 15 днів до початку роботи Екзаменаційної комісії здобувач подає на відповідну кафедру для реєстрації:

- зброшурований примірник кваліфікаційної роботи, оформленої згідно встановлених вимог, із висновком завідувача відповідної кафедри про допуск до захисту, у друкованому й електронному вигляді;

- письмовий відгук наукового керівника з характеристикою діяльності здобувача під час виконання кваліфікаційної роботи без зазначення оцінки;
- письмову рецензію на кваліфікаційну роботу із зазначенням рекомендованої оцінки.
- наукові публікації, які містять основні результати за темою дослідження;
- анотацію кваліфікаційної роботи.

6.5. **Перед захистом кваліфікаційних робіт** до Екзаменаційної комісії випускова кафедра подає:

- виконану здобувачем кваліфікаційну роботу із записом на ній висновку випускової кафедри (за результатами попереднього захисту) про допуск роботи до захисту;
- письмовий відгук керівника з характеристикою наукової цінності роботи і діяльності здобувача під час виконання кваліфікаційної роботи без зазначення оцінки (Див. додаток 6);
- письмова рецензія на кваліфікаційну роботу з рекомендованою оцінкою (кількістю балів) на кваліфікаційну роботу (Див. додаток 7);
- анотацію кваліфікаційної роботи;

До Екзаменаційної комісії можуть бути подані додаткові матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи: довідку установи (організації) про використання її матеріалів під час написання кваліфікаційної роботи (якщо це передбачено факультетом); друковані статті, тези, програми конференцій за темою роботи, у яких автор брав участь, тощо.

На захисті дипломної кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти Екзаменаційній комісії обов'язково подаються друковані статті, тези, методичні розробки тощо, що вказують на її практичне застосування.

6.6. **Захист** проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії за участю не менше ніж половини її складу за обов'язкової присутності голови комісії. На захисті можуть бути присутні і брати участь в обговоренні всі бажаючі, не порушуючи порядку й процедури захисту, оскільки захист є прилюдним.

При оцінюванні захисту кваліфікаційних робіт слід покладатися на критерії, визначені цим положенням (Додаток 5).

6.6.1. Регламент проведення засідання Екзаменаційної комісії при захисті дипломного проекту (кваліфікаційної роботи) визначається Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти в НУ «ОЮА».

6.7. **Результати захисту** кваліфікаційної роботи визначаються за 100-бальною шкалою, за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно») та за шкалою ЄКТС (A,B,C,D,E,FX, F) (Див. додаток 5).

6.7.1 Екзаменаційна комісія при виникненні спірних питань з оцінювання кваліфікаційної роботи враховує оцінку роботи рецензентом.

6.7.2 Випускова кафедра визначає *критерії оцінювання кваліфікаційної*

роботи з урахуванням специфіки галузі знань, з якої була виконана робота.

6.7.3 Оцінювання кваліфікаційної роботи містить 3 складники:

- зміст роботи (максимальна кількість балів - 50);
- оформлення роботи (максимальна кількість балів - 10);
- захист роботи (максимальна кількість балів - 40).

6.7.4 Повторний захист кваліфікаційних робіт з метою підвищення оцінки не дозволяється.

6.7.5 Оцінка захисту кваліфікаційної роботи оголошується в день її захисту після оформлення відповідного протоколу засідання державної комісії. Відзначаються (у протоколі захисту) кваліфікаційні роботи, які можуть бути використані на підприємствах, у науково-дослідних установах тощо.

Рішення про результати публічного захисту кваліфікаційної роботи, про присвоєння їм кваліфікації та видачу документів про вищу освіту державного зразка приймається Екзаменаційною комісією на закритому її засіданні, згідно Положення про атестацію здобувачів вищої освіти в НУ «ОЮА».

6.7.6 У випадках, коли захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, Екзаменаційна комісія ухвалює рішення про те, що здобувач є неатестованим, про що здійснюється відповідний запис у протоколі засідання комісії.

Екзаменаційна комісія в цьому випадку встановлює: чи може здобувач подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням чи він повинен опрацювати нову тему, визначену випусковою кафедрою.

6.7.7 У випадках, коли здобувач вищої освіти не з'явився на засідання Екзаменаційної комісії для захисту кваліфікаційної роботи, у протоколі зазначається, що здобувач є не атестованим у зв'язку з неявкою на засідання, про що здійснюється відповідний запис у протоколі засідання комісії.

Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на засідання Екзаменаційної комісії з поважної причини, що підтверджується необхідними документами, йому може бути встановлена інша дата захисту кваліфікаційної роботи під час роботи Екзаменаційної комісії наказом ректора.

6.7.8 Здобувач, який отримав незадовільну оцінку за кваліфікаційну роботу, відраховується з університету. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

Повторний захист кваліфікаційної роботи дозволяється не раніше, як під час наступної атестації.

6.8. **Кваліфікаційні роботи зберігаються на кафедрі** закладу вищої освіти протягом п'яти років.

Після закінчення термінів зберігання зазначені роботи знищуються, про що складається відповідний документ (акт).

Кращі кваліфікаційні роботи за рішенням кафедри передаються до фондів бібліотеки університету.

7. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

7.1. Під час виконання кваліфікаційної роботи здобувачі мають

дотримуватись основних засад академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання дослідження за темою кваліфікаційної роботи (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

7.2. Кваліфікаційна робота підлягає перевірці на наявність ознак академічного плагіату за допомогою визначеного Університетом програмного продукту. Результати перевірки треба представити у вигляді довідки, яка відображає унікальність тексту кваліфікаційної роботи.

7.3. У кваліфікаційній роботі не допускаються будь-які прояви академічної недоброчесності, передбачені Законом України “Про вищу освіту”, зокрема:

- академічного плагіату, який передбачає оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;

- фабрикації - вигадування даних чи фактів, що використовуються в наукових дослідженнях;

- фальсифікації - свідомої зміни чи модифікації вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень за темою кваліфікаційної роботи.

7.4. Перевірку кваліфікаційної роботи на ознаки академічного плагіату контролює та забезпечує науковий керівник, випускова кафедра та деканат. Результати перевірки оформляються за допомогою програмного продукту у формі короткого звіту (довідки) подібності.

7.5. Виявлення факту академічного плагіату у кваліфікаційній роботі здійснюється на етапі їх подання на перевірку науковому керівникові.

7.6. У разі виявлення програмним продуктом у роботі більше ніж 30% запозиченої інформації без належного оформлення посилянь робота має бути направлена на доопрацювання здобувачу. Остаточне рішення про допуск такої роботи до захисту приймає випускова кафедра та Екзаменаційна комісія.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення затверджується Вченою радою Університету та вводиться в дію наказом ректора Університету.

8.2. Зміни до Положення затверджуються Вченою радою Університету та вводяться в дію наказом ректора.

Завідувач кафедри соціології та психології
професор

В.О. Лефтеров

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зміст форми заяви на затвердження теми кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри _____
 проф. _____
 здобувача _____ курсу
 факультету психології, політології та
 соціології

_____
 Прізвище, ім'я, та по батькові

_____
 Адреса місця проживання:

_____
 тел.: _____

ЗАЯВА

Прошу Вас закріпити за мною тему кваліфікаційної роботи (бакалаврський
 дослідницький проект / магістерський дослідницький проект)

_____
 _____
 _____
 _____

дата: _____

підпис: _____

Зареєструвати тему кваліфікаційної роботи та призначити науковим керівником

_____
 (підпис наукового керівника)

Зав. кафедрою,
 професор

**Зразок форми завдання на кваліфікаційну роботу - бакалаврський дослідницький проект
(053 «Психологія»)**

Форма № Н-9.01

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет **психології, політології та соціології**

Кафедра **психології**

Рівень вищої освіти **бакалаврський**

Галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

(шифр і назва)

Спеціальність **053 «Психологія»**

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри психології

д.психол.н., проф. В.О. Лефтеров

«__» _____ 20__ року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
(бакалаврський дослідницький проект)**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

Керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом НУ «ОЮА» від «__» _____ 20__ року № _____

2. Строк подання здобувачем роботи _____

3. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів бакалаврської роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Підготовка концепції К.Р. і затвердження плану К.Р.	IX 2020	
2.	Вивчення нормативного матеріалу, спеціальної літератури, аналіз та узагальнення матеріалів	IX-X 2020	
3.	Написання Вступу	XI 2020	
4.	Написання 1 розділу К.Р.	XII 2020	
5.	Написання 2 розділу К.Р.	I-III 2021	
6.	Написання Висновків	IV 2021	
7.	Подання К.Р. на кафедру та рецензування	V 2021	
8.	«Малий захист» К.Р. на кафедрі	V 2021	
9.	Прийняття рішення про допуск К.Р. до захисту	V 2021	
10.	Захист К.Р. в ЕК	VI 2021	

Здобувач _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Зразок форми завдання на кваліфікаційну роботу - магістерський дослідницький проект (053 «Психологія»)

Форма № Н-9.01

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет психології, політології та соціології
 Кафедра психології
 Рівень вищої освіти магістерський
 Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
 (шифр і назва)
 Спеціальність 053 «Психологія»
 (шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри психології
 _____
 д.психол.н., проф.В.О. Лефтеров
 «___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
(магістерський дослідницький проект)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____
 Керівник роботи _____
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
 затверджені наказом НУ «ОЮА» від «___» _____ 20__ року № _____
2. Строк подання здобувачем роботи _____
3. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Підготовка концепції К.Р. і затвердження плану К.Р.	IV 2020	
2.	Вивчення нормативного матеріалу, спеціальної літератури, аналіз та узагальнення матеріалів	V 2020	
3.	Написання Вступу	VI 2020	
4.	Написання 1 розділу К.Р.	VII 2020	
5.	Написання 2 розділу К.Р.	VIII - IX 2021	
6.	Написання Висновків	X 2021	
7.	Подання К.Р. на кафедру та рецензування	XI 2021	
8.	«Малий захист» К.Р. на кафедрі	XI 2021	
9.	Прийняття рішення про допуск К.Р. до захисту	XI 2021	
10.	Захист К.Р. в ЕК	XII 2021	

Здобувач _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи - бакалаврський дослідницький проект (053 «Психологія»)

Форма № Н – 9.02

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології

**Кваліфікаційна робота -
бакалаврський дослідницький проект**

053 «Психологія»

на тему:

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАТУС
МІГРАНТІВ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ**

Виконав: здобувач 4 курсу, групи _____
галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові
науки»
спеціальність 053 «Психологія»

А.І. Іванов

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник: д.психол.н., проф. В.О. Лефтеров
Рецензент: д.юридич.н., проф. О.М. Цільмак

Одеса – 2020

Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи - магістерський дослідницький проект (053 «Психологія»)

Форма № Н – 9.02

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології

**Кваліфікаційна робота -
магістерський дослідницький проект**

053 «Психологія»

на тему:

**ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА
ПРОЦЕС СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ**

Виконав: здобувач 2 курсу, групи _____
галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові
науки»
спеціальність 053 «Психологія»

А.І. Іванов

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник: д.психол.н., проф. В.О. Лефтеров
Рецензент: д.юридич.н., проф. О.М. Цільмак

Одеса – 2020

Приклад оформлення змісту кваліфікаційної роботи**ЗМІСТ**

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.	11
1.1.	11
1.2.	16
РОЗДІЛ 2.	20
2.1.	20
2.2.	28
2.3.	34
ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41
ДОДАТКИ	45

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

<i>Критерії оцінювання</i>	<i>Оцінка за шкалою ЄКТС</i>	<i>Оцінка за нац. шкалою</i>
– роботу виконано самостійно, зміст повністю відповідає назві, поставленій меті і завданням; – робота оформлена з дотриманням усіх вимог і написана грамотно; – роботу захищено на «відмінно»;	А	Відмінно
– роботу виконано самостійно, зміст відповідає назві, завдання виконані, мета досягнута; – робота оформлена з дотриманням усіх вимог і написана грамотно; – роботу захищено на «добре»;	В	Добре
– роботу виконано самостійно, зміст загалом відповідає назві, завдання у цілому виконані, мета досягнута; – в оформленні роботи є незначні недоліки, зокрема мовні; – роботу захищено на «добре».	С	
– роботу виконано самостійно, але зміст розкрито недостатньо, завдання виконані частково, що позначилося на повноті досягнення мети: – недостатня кількість бібліографічних джерел; – в оформленні роботи є недоліки. мовні помилки; – роботу захищено на «задовільно»;	D	
– роботу виконано в основному самостійно, зміст розкрито недостатньо, завдання виконані частково, мету досягнуто лише частково; – недостатня кількість і застарілість бібліографічних джерел; – в оформленні роботи є недоліки, мовні помилки, суттєві порушення вимог до стилю викладення матеріалу; – роботу захищено на «задовільно»;	E	Задовільно
– роботу списано або зміст не розкрию, здобувач не вміє користуватися науковим апаратом; – недостатня кількість і застарілість бібліографічних джерел; – роботу оформлено без дотримання вимог, велика кількість мовних помилок; – роботу захищено на «незадовільно»;	FX	Незадовільно
– роботу не виконано.	F	

Рекомендовані критерії оцінювання кваліфікаційних робіт

Рівні якості та критерії оцінювання тексту кваліфікаційної роботи та її захисту	Бальні шкали оцінювання
1. Логіко-структурний рівень: витриманість логічного ланцюга тема- об'єкт-предмет-мета - завдання-висновки, обґрунтованість актуальності теми, відповідність побудови роботи її назві, взаємозв'язок назв розділів та підрозділів	0 - побудова кваліфікаційної роботи не відповідає цілям та завданням дослідження, об'єкт і предмет дослідження не визначені або не відповідають темі, висновки мають характер анотації; 6 - побудова роботи частково відповідає поставленим меті й завданням, актуальність теми подана як констатація, логіка роботи витримана не повністю; 8 - побудова роботи в цілому є логічною, формулювання об'єкта, предмета, мети, завдань, висновків мають несуттєві змістовні або редакційні недоліки; 10 - побудова є логічною, взаємоузгоджені формулювання об'єкта, предмета, мети, завдань, висновків, актуальність обґрунтована та пов'язана з об'єктом дослідження
2. Рівень пошукової глибини: якість бібліографічного аналізу	0 - відсутні актуальні джерела, література застаріла, переважна кількість навчальних видань; 6 - використано обмежену кількість джерел, відсутні актуальні полемічні публікації, наявні лише вітчизняні видання, навчальна література становить 50% опису; 8 - використано репрезентативний масив класичних, полемічних зарубіжних та вітчизняних бібліографічних джерел, що опубліковані у фахових виданнях, навчальна література становить не більше 30% опису; 10 - використано репрезентативний масив класичних, полемічних зарубіжних та вітчизняних бібліографічних джерел, що опубліковані у фахових виданнях, навчальна література становить не більше 10% опису
3. Науково-теоретичний рівень: аналіз понятійного апарату досліджуваної предметної галузі, здатність здобувача до критичних зіставлень та узагальнень різних точок зору щодо постановки та вирішення досліджуваної проблеми; наявність теоретично обґрунтованої авторської позиції щодо способу розв'язання проблеми	0 - критичні зіставлення та узагальнення відсутні, поняття не визначені, позиція автора не зазначена; 6 - обмежений аналіз понятійного апарату (одне-два визначення), відсутні критичні зіставлення та узагальнення різних підходів до постановки та розв'язання проблеми наявні, але узагальнення відсутні або некоректні; 8 - основні поняття здебільшого визначені, але не завжди наявні критичні зіставлення та узагальнення різних поглядів, авторська наукова позиція не завжди проголошена; 10 - визначені основні поняття, наявні критичні зіставлення та узагальнення різних поглядів, чітко зазначена авторська наукова позиція

4. Аналітико-методичний рівень: глибина проведеної діагностики проблеми, відповідність використаного методичного інструментарію меті й завданням дослідження, коректність інтерпретації результатів застосування інструментів, здатність здобувача до комбінування та рекомбінування вихідної інформації (перетворення неупорядкованого масиву в аналітичні таблиці тощо)	0 - простий переказ відомостей, інформацію щодо стану підприємства та/або галузі подано хаотично, без будь-якого оброблення та упорядкування; 6 - інформацію оброблено частково, методи економічного та стратегічного аналізу застосовані без усвідомлення здобувачем їх призначення та результатів; 8 - проведений аналіз відповідає в цілому вирішенню поставлених завдань, дозволяє провести необхідну діагностику досліджуваної проблеми, використовується адекватний інструментарій, є окремі недоліки в опрацюванні отриманих результатів, некоректності чи помилки у представленому аналізі; 10 - проведено ґрунтовний аналіз проблеми, свідомо та обґрунтовано обрано доцільні методи дослідження та надані авторські коментарі щодо його результатів
5. Конструктивний рівень: експериментальне підтвердження пропозицій (сутність, економічне обґрунтування доцільності реалізації запропонованого проекту, обґрунтування очікуваного (якісного або	0 - пропозиції (проект) не обґрунтовано, відсутні будь-які доказові розрахунки, або використано проект, що не є новим для бази дослідження (або такий, що вже здійснено); 6 - проект є новим, але має місце обмеженість доказової бази, проведені лише розрахунки витрат на реалізацію проекту, відсутнє прогнозоване поліпшення; 8 - параметри конструктивних пропозицій (проекту) у цілому розраховані, визначені очікувані результати запропонованих дій, не завжди є достатнім чи коректним обґрунтування характеристик висунутих пропозицій;
6. Рівень наукової етики: розвиненість мови, оригінальність авторського стилю викладання матеріалу, дотримання в тексті правил оформлення рукопису та посилань на використані джерела, норм етики цитування	0 - текст кваліфікаційної роботи не відповідає встановленим вимогам, відсутні посилання, стиль не є науковим, допущені стилістичні та граматичні помилки; 6 - текст оформлено і окремими порушеннями вимог оформлення таблиць, рисунків; 8 - текст оформлено із дотриманням вимог, наявні незначні стилістичні порушення; 10 - текст відповідає вимогам повністю
7. Організаційний рівень: ритмічність виконання дослідження, дотримання регламенту, своєчасне виправлення недоліків, урахування зауважень наукового керівника та членів експертної комісії, ступінь готовності роботи на етапі попереднього захисту	0 - виконання неритмічне, дослідження виконувалося дистанційно, без урахування зауважень наукового керівника, виявлені суттєві недоліки роботи під час попереднього захисту в експертній комісії; 6 - запізнення в поданні до розгляду науковому керівнику структурних частин роботи, часткове виправлення зауважень або із суттєвим запізненням, виявлені недоліки роботи під час попереднього захисту в експертній комісії; 8 - не завжди ритмічне виконання роботи протягом усього періоду, незначне порушення строків у поданні матеріалів на розгляд науковому керівнику, наявність окремих не виправлених зауважень керівника на момент попереднього захисту; 10 - своєчасне виправлення недоліків, ритмічне виконання дослідження, представлення для відгуку науковому керівнику повністю завершеної роботи, що не потребує доопрацювання, попередній захист в експертній комісії

	оцінений позитивно
8.Доповідь (логіка побудови доповіді): уміння чітко, з дотриманням регламенту, ясно та стисло викласти результати дослідження: його мету, основні положення, сформулювати робочу гіпотезу та зробити висновки щодо її підтвердження	0 - доповідь не підготовлена, здобувач не спроможний викласти результати дослідження; 6 - логіка доповіді не відпрацьована, здобувач плутано та невпорядковано викладає результати, порушує регламент; 8 - доповідь логічно побудована, викладення результатів включає деталі, які виходять за межі теми дослідження, має місце перевищення регламенту; 10 - доповідь логічно побудована, викладення результатів стисле та зрозуміле, регламент виконано
9.Відповіді на запитання: повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання, уміння аргументовано захищати свої пропозиції	0 - здобувач не спроможний дати відповідь на питання, відстоювати свою позицію; 6 - здобувач дає неповні, поверхові, необґрунтовані відповіді на усі поставлені питання, допускає помилки у визначенні ключових понять тощо; 8 - здобувач у цілому відповідає на поставлені питання, але в окремих випадках допускає неточності або відчуває невпевненість; 10 - здобувач дає повні, ґрунтовні відповіді на усі питання, здатен аргументувати та захищати свою позицію
10. Організація презентації: використання та якість підготовки ілюстративних матеріалів, володіння культурою презентації	0 - ілюстративні матеріали не використано; 6 - ілюстративні матеріали низької якості, в організації презентації спостерігається невпевненість; 8 - презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, на які не завжди подано посилання в доповіді або ілюстративні матеріали оформлені з незначними зауваженнями; 10 - презентація гарно організована, доповідь супроводжується посиланням на усі представлені ілюстративними матеріалами
Максимальна підсумкова балова оцінка змісту та захисту результатів кваліфікаційної роботи	100

Приклад оформлення відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи

ВІДГУК наукового керівника кваліфікаційної роботи

виконаної на тему: _____

здобувачем (-кою) _____

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

Спеціальність _____

Освітня програма _____

(бакалавр / магістр)

Актуальність теми

Відповідність виконаної роботи виданому завданню

Короткий огляд змісту роботи (із зазначенням самостійних розробок здобувача)

Найважливіші теоретичні та практичні результати роботи.

Інші питання, які характеризують професійні якості здобувача

Загальний висновок (про можливість допуску роботи до захисту на засіданні ЕК)

Науковий керівник кваліфікаційної роботи

_____ (посада, науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Пам'ятка керівнику

Відгук складається у довільній формі (використання бланків-шаблонів неприпустимо) із зазначенням:

- актуальності теми;
- відповідності виконаної роботи виданому завданню;
- короткого критичного огляду змісту окремих частин роботи із зазначенням найбільш важливих і значущих питань, у яких виявилася самостійність здобувача, його рівень теоретичної та практичної підготовки, ерудиція, знання фахової літератури;
- підготовленість здобувача до прийняття професійних рішень, умінь аналізувати необхідні літературні джерела, приймати правильні рішення, застосовувати сучасні інформаційні технології, обробляти та аналізувати результати емпіричного дослідження;
- найбільш важливих теоретичних і практичних результатів, їх апробації (участь у конференціях, семінарах, публікація в наукових журналах тощо);
- своєчасність виконання календарного плану, недоліки роботи та тих, що виявилися у роботі здобувача, інші питання, які характеризують професійні якості здобувача.

Висновки щодо відповідності якості підготовки здобувача вимогам освітньої програми і можливості присвоєння йому ступеня бакалавра (магістра) та кваліфікації (формулювання згідно з навчальним планом)

Приклад оформлення рецензії на кваліфікаційну роботу

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу на здобуття ступеня _____
(бакалавра/магістра)

виконаної на тему: _____

здобувачем (-кою) _____
(прізвище, ім'я, по батькові здобувана вищої освіти)

Спеціальність _____

Освітня програма _____

Рецензент

_____
(посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ініціали, прізвище)

Печатка установи, організації рецензента (тільки для зовнішнього рецензента)

Пам'ятка рецензенту

Рецензія складається у довільній формі (використання бланків-шаблонів неприпустимо) із зазначенням:

- відповідності кваліфікаційної роботи затвердженій темі та завданню;
- актуальності теми;
- загальний огляд змісту роботи, при цьому рецензент оцінює кожний розділ роботи, глибину теоретичного обґрунтування проблеми;
- ступеня використання сучасних досягнень науки, техніки, інформаційних технологій;
- оригінальності прийнятих рішень та отриманих результатів;
- правильності проведених розрахунків;
- можливості впровадження результатів;
- недоліків;

Рецензент указує на можливості присвоєння здобувачу ступеня бакалавра/магістра та відповідної кваліфікації

Рецензент пропонує оцінку кваліфікаційної роботи, враховуючи загальні критерії оцінювання на підставі критеріїв, розроблених в цьому положенні.

Правила оформлення кваліфікаційної роботи

Формат	Друкований текст за допомогою комп'ютерної техніки з використанням текстового редактора Word
Інтервал	Роботу друкують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 міжрядкового інтервалу
Шрифт	Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt. Текст у таблиці друкується 12 шрифтом. Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка - чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи - однакова.
Поля	Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 2,5 см, праве – 1,0 см, верхнє -2,0 см, нижнє – 2,0 см. Абзацний відступ - 1,25 см.
Нумерація сторінок	Сторінки нумеруються арабськими цифрами, з дотриманням наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Нумерація сторінок починається з 2-ї сторінки. Номер сторінки проставляється у правому верхньому куті
Нумерація розділів і підрозділів	Розділи і підрозділи роботи нумеруються арабськими цифрами. Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення змісту роботи. Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою
Формули та рисунки	Рисунки розміщують безпосередньо після посилання на них у тексті роботи. Нумеруються формули та рисунки арабськими цифрами в межах розділу. Номер формули (рисунка) складається з номера розділу та порядкового номера формули (рисунка), відокремлених крапкою. Формула, що нумерується, наводиться посередині нового рядка (нумерація - з правого боку в дужках). Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули, якщо вони не пояснювалися в тексті, слід наводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Номер рисунка, назва та пояснювальні підписи розміщуються під рисунком
Таблиці	Таблицю розміщують безпосередньо після посилання на неї у тексті роботи або на наступній сторінці. Кожна таблиця повинна мати тематичний заголовок, що відображає її зміст. Нумерація таблиць здійснюється арабськими цифрами в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою
Посилання на використані джерела	Посилання на використані джерела зазначаються порядковим номером згідно їх переліку у квадратних дужках, наприклад: [7, с. 35], що означає 7 - номер джерела із списку літератури; с. 35 - сторінка з даного джерела, з якої наведено конкретну інформацію; [10] - 10 - джерело із списку літератури, з якого наведено узагальнену інформацію

Додатки	Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б. У матеріалах додатків допускається використання шрифту розміром не менше 10 pt та одинарного міжрядкового інтервалу.

Додаток 9

**Приклади оформлення списку використаних джерел відповідно до ДСТУ
8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
До трьох авторів	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості: довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири і більше авторів	Основи марикультури / Грициняк І.І. та ін. Київ: ДІА, 2013. 172 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека: зб. матеріалів доп. учасн. ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир: Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть: у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ: Логос, 2001. Т. 2. 636 с.
За редакцією	Сталий розвиток сільських територій: монографія / за ред. Т. Зінчук, Ю. Раманаускаса. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 421 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основи маркетинга: учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с.
Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5-15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир: Полісся, 2014. С. 103-108.
Статті з періодичних видань	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31-34.
Електронні ресурси	
Книги	Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика: підручник. Суми: Університетська книга, 2007. 281 с. URL: http://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію: Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i> . 2013. № 10. URL: http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).